

21. Minakova, Ye., Nalyvaiko, I. (2022) Public participation in the mechanism of prevention and anti-corruption in Ukraine. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. №7 (51), pp. 167-173.

22. Nalyvaiko, L. R. (2014) Transparency as a democratic standard of the government functioning. *Evropský Politický a Právní Diskurs*. Svazek 1., 4. Vydání, pp. 51-62.

ABSTRACT

Inna Medianyuk. Foreign experience of forming a model of reintegration of temporarily occupied and annexed territories in Ukraine. The article examines the foreign experience of forming a model of reintegration of temporarily occupied and annexed territories in Ukraine. The main directions and legal instruments regarding the implementation of foreign experience in the reintegration of temporarily occupied and annexed territories into the national practice of public authorities of Ukraine are analyzed. The main forms of reintegration of territories temporarily occupied and annexed by Ukraine are determined.

The author refers to the main forms of reintegration of temporarily occupied and annexed territories by Ukraine: 1) political and diplomatic reintegration of temporarily occupied and annexed territories with the involvement of an international component; 2) socio-economic and cultural reintegration of temporarily occupied and annexed territories. The proposed forms include international practice (means), various aspects and efforts of the countries of the world, which at one time carried out the reintegration of temporarily occupied and annexed territories. Political-diplomatic reintegration of temporarily occupied and annexed territories with the involvement of an international component involves the involvement of international organizations and the use of relevant recommendations. It is proposed to consider the creation of temporary international administrations as one of the ways to speed up the reintegration of the temporarily occupied and annexed territories of Ukraine. Socio-economic and cultural reintegration of temporarily occupied and annexed territories consists of national internal components, which are implemented in a complex and with the involvement of a wide range of subjects. The author considers the availability of appropriate legislation, the involvement of the civil sector, and the creation of an informational reintegration policy to be the main components.

The directions of implementation of foreign experience of reintegration of temporarily occupied and annexed territories into the national practice of public authorities of Ukraine are determined: 1) harmonization of national legal acts with international documents on reintegration issues; 2) reception of certain provisions of the legislation of foreign countries on the reintegration of temporarily occupied and annexed territories; 3) adoption of national legislation defining the principles of the state policy of reintegration of temporarily occupied and annexed territories and their inhabitants.

Key words: *reintegration, temporarily occupied and annexed territories, russian aggression, foreign experience of reintegration of temporarily occupied and annexed territories, implementation.*

УДК 343.3/.7

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-3-305-311

Василь ПУЛИК[©]

аспірант

*(Навчально-науковий юридичний інститут
Прикарпатського національного університету
ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна)*

ПІДСТАВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ПОВЕДІНКИ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ЗІ СПРОБАМИ ПРОТИПРАВНОЇ КОРЕКЦІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ (ст. 376 КК України)

Дослідження має на меті з'ясувати підстави закріплення кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів (ст. 376 Кримінального кодексу), а також актуальність їх подальшого збереження на сучасному етапі розвитку політики протидії злочинності. Виконано аналіз та оцінку підстав криміналізації втручання в діяльність судових органів: суспільної небезпеки поведінки; її поширеності та динаміки; необхідності виконання прийнятих Україною на себе міжнародно-правових зобов'язань; наявності матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони; рівня суспільної правосвідомості.

Ключові слова. *Криміналізація, підстави криміналізації, кримінально-правова заборона, правосуддя, втручання в діяльність судових органів, суспільна небезпека, суспільна правосвідомість.*

© В. Пулик, 2023

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7589-768X>

vasil.pulyk.98@gmail.com

Постановка проблеми. Питання незалежності судової влади перебуває у фокусі державної зацікавленості, свідченням чого є затверджена Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки. Влада свідомо резюмує, що незалежне та неупереджене правосуддя є запорукою сталого розвитку суспільства і держави, гарантією додержання прав і свобод людини та громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави, зростання добробуту та якості життя, створення привабливого інвестиційного клімату, своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права [10]. Протидія втручанню в діяльність судових органів за допомогою найбільш жорстких заходів правового реагування – нагальне завдання сучасної кримінально-правової політики держави, актуалізуючи відповідні наукові розвідки.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблемні аспекти боротьби зі злочинами проти правосуддя загалом та втручання в судову діяльність зокрема були предметом дослідницьких пошуків В. Ахмедова, Г. Бершова, Є. Буніна, А. Воронцова, Н. Довгань, Р. Кархут, О. Кваші, А. Мартіросяна, С. Мірошніченка, В. Осадчого, Л. Палюх, М. Шепітько та інших дослідників. Незважаючи на такий вагомий доробок, чимало моментів контекстно ст. 376 КК залишаються й надалі відкритими для обговорення та дискусії, у тому числі й ті, що стосуються підстав криміналізації та збереження відповідальності за досліджувану протиправну поведінку.

Мета: з'ясувати підстави закріплення кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів (ст. 376 КК), а також актуальність їх подальшого збереження на сучасному етапі розвитку політики протидії злочинності.

Виклад основного матеріалу. Розуміння підстав криміналізації протиправної поведінки (критеріїв, факторів, принципів, постулатів тощо) у літературі супроводжується варіативністю і плюралізмом думок.

Говорячи про підстави криміналізації, Ю. Пономаренко вважає за необхідне виділяти: 1) достатньо високий ступінь суспільної небезпечності діяння; 2) відносна поширеність таких діянь; 3) ці діяння повинні демонструвати сталу тенденцію до збереження їх кількості або ж навіть до її зростання; 4) ці діяння повинні бути такими, ефективна протидія яким не може здійснюватися засобами інших галузей права; 5) позитивні соціальні наслідки від криміналізації повинні переважати, чи принаймні бути не меншими за негативні наслідки від неї; 6) держава повинна мати людські, організаційні, економічні, майнові та інші ресурси для протидії таким злочинам; 7) встановлення злочинності діяння повинно підтримуватися (чи хоча б не заперечуватися) суспільною свідомістю. Учений робить ремарку, що названі ним властивості є доволі мінливими і з плином часу в окремих діянь можуть змінюватися і навіть зникати. Саме тому діяння, що були свого часу криміналізовані у зв'язку із наявністю підстав до того, не можуть надалі визнаватися злочинами априорі [13, с. 200–201].

Узагальнюючи наукові дослідження у частині факторів, що обумовлюють обсяг, характер і способи криміналізації, Д. Балобанова вказує на: високий ступінь суспільної небезпеки діянь; нерегульованість відповідальності за ці діяння в кримінальному законі; можливість впливу на них кримінально-правовими засобами; наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правового впливу; необхідність кримінально-правових гарантій охорони деяких конституційних прав і установлень; міжнародно-правові зобов'язання; об'єктивні закономірності життя й суспільства; загальні закони управління; рівень розвитку науки й техніки; рівень суспільної правосвідомості; рівень суспільної психології; історично сформовані традиції про поняття злочинного та незлочинного; визначеність і єдність термінології; співвідношення санкції та економії репресії; поведінку потерпілого тощо [1, с. 176].

Констатуючи наявну відмінність між криміналізацією того чи іншого діяння (групи діянь) та соціальною обумовленістю закону, О. Пашенко пропонує таку систему обов'язкових обставин соціальної обумовленості охоронних (заборонних) кримінально-правових норм (законів про кримінальну відповідальність) (*яку в цілому можна співвіднести і з підставами криміналізації*. – В. П.): а) суспільна небезпечність; б) співрозмірність позитивних і негативних наслідків заборони; в) можливість боротьби з діянням за допомогою кримінально-правових заходів та неможливість боротьби за допомогою інших; г) наявність ресурсів для здійснення кримінального переслідування (матеріальних, інтелектуальних, процесуальних тощо); д) системно-правова

несуперечливість; е) безпрогальність і ненадмірність заборони; є) повнота складу злочину [9, с. 210–212].

Тому наявний масив наукового доробку стосовно можливих підстав кримінально-правової заборони доречно та логічно звести до класифікованих схем, яких теж спостерігається чимало, з огляду на ті чи інші критерії авторського відбору.

П. Фріс зазначає, що найбільш повні класифікаційні схеми підстав криміналізації були розроблені ще ученими радянського періоду (Г. Злобін, О. Коробєєв), та аналізує у подальшому: 1) юридико-кримінологічні, які дозволяють виділити діяння, щодо яких застосування кримінальної репресії, як способу реалізації соціального контролю, є дійсно ефективним (суспільна небезпечність поведінки; необхідність впливу на суспільні відносини кримінально-правовими заходами; динаміка суспільно небезпечних діянь); 2) соціально-економічні, загальна вимога до яких полягає у необхідності попереднього розгляду питання про те, якими засобами слід доводити необхідність здійснення. Учений наголошує на розділенні принципу обліку можливостей системи кримінальної юстиції (процесуальна здійсненність переслідування і наявність ресурсів для криміналізації); 3) соціально-психологічні, адже при вирішенні питання про криміналізацію (декриміналізацію) треба враховувати соціально-правову психологію народу, рівень його правосвідомості [15, с. 256–264].

При подальшому вивченні підстав криміналізації втручання в діяльність судових органів, базуючись на уже класичних наукових розвідках, розвинутих і доповнених вітчизняними науковцями, вважаємо обґрунтованим оцінити найбільш значущі з них – суспільну небезпеку поведінки; її поширеність та динаміку; виконання прийнятих Україною на себе міжнародно-правових зобов'язань; наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони; рівень суспільної правосвідомості.

Суспільна небезпека. Соціальні наслідки втручання в діяльність судових органів С. Яковлева пов'язує з їх політичною, економічною, соціально-психологічною, організаційною та іншою природою. Головний негативний соціальний наслідок указаних правопорушень – підрив демократії та верховенства права в Україні, оскільки незалежна судова влада є атрибутом останньої. У разі втручання в діяльність судових органів допускається порушення наявного балансу системи стримувань і противаг, що може призвести до узурпації влади, необґрунтованого розширення повноважень окремих органів державної влади чи посадових осіб. Поширеність розглядуваних кримінальних правопорушень певним чином відбивається й на інвестиційній привабливості України, що позначається на стабільності фінансової системи і стані соціально-економічного розвитку. Як показує світовий досвід, для того щоб у державі значно зріс обсяг прямих іноземних інвестицій, необхідно дотримуватися щонайменше двох основних вимог: 1) реальні гарантії для інвесторів у захисті їх права власності; 2) справедлива і незалежна судова система [18, с. 129].

Для унаочнення наведемо дані п'ятого щорічного опитування іноземних інвесторів, яке проводилося Європейською бізнес-асоціацією, Центром економічної стратегії та Dragon Capital. У 2020 р. недовіра до судової системи очолила антирейтинг перешкод для іноземних інвестицій, потіснивши з першого місця поширену корупцію (у 2016–2019 роках недовіра до судів посідала друге місце). За 10-бальною шкалою респонденти оцінили недовіру до судової системи як перешкоду для інвестицій у вісім з половиною балів. При цьому перезапуск судової системи був віднесений інвесторами до кроків, які матимуть позитивний вплив на інвестиційний клімат. Подібні результати були отримані і під час опитування Американської торговельної палати в Україні у 2021 році. Зокрема, 56 % респондентів визнали, що українські суди є найбільшою перешкодою для ведення бізнесу (це найвищий показник з-поміж інших інституцій). При цьому 93 % компаній зазначили, що впровадження реальної та ефективної судової реформи, верховенства права, справедливого правосуддя та викорінення корупції є стратегічним кроком № 1, який український уряд повинен зробити для досягнення економічного зростання, поліпшення бізнес-клімату та залучення іноземних інвестицій, тобто неефективність української судової системи є однією із головних перешкод для іноземних інвестицій [7, с. 58].

На суспільну небезпеку втручання в діяльність судових органів вказують такі ознаки складу ст. 376 КК України, як: основний безпосередній об'єкт делікту, який утворюють соціальні цінності відносин щодо здійснення правосуддя в країні; відкритий перелік способів (форм) протиправного втручання в діяльність судових органів; суспільно

небезпечні наслідки протиправної поведінки, що полягають у перешкоджанні запобіганню кримінальному правопорушенню чи затриманню особи, яка його вчинила; умисна форма вини, що доповнюється наявністю спеціальної мети у винуватого суб'єкта – перешкодити виконанню суддею своїх службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення.

Поширеність та динаміка. Дотримуємося думки, що сучасна практика недопущення та протидії випадкам втручання у процес відправлення правосуддя в Україні перебуває на неприйнятному для справедливих очікувань держави і соціуму рівні, особливо, якщо враховувати посилену латентність аналізованої протиправної поведінки. Згідно з даними Офісу Генерального прокурора, у 2020 р. обліковано 143 кримінальні правопорушення за ст. 376 КК України, у двох з яких особам вручено підозру, одне кримінальне правопорушення направлено до суду з обвинувальним актом. У 2021 р. їх обліковано, відповідно, 122, без випадків вручення підозри чи направлення до суду з обвинувальним актом; у 2022 р. обліковано 64 кримінальні правопорушення, у двох з яких особам вручено підозру, одне кримінальне правопорушення направлено до суду з обвинувальним актом [11]. Аналіз звітності щодо стану здійснення правосуддя місцевими судами свідчить про практично нульову практику розгляду деліктів, передбачених ст. 376 КК України – упродовж 2018–2022 років судами першої інстанції розглянуто два (!) провадження за ст. 376 КК, одне з яких завершено постановленням обвинувального вироку [2–6].

Аналізована судова звітність у частині осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності та види кримінального покарання, а також склад засуджених осіб не містить узагалі інформації про випадки втручання в діяльність судових органів, виділяючи, власне, лише факти погроз або насильства щодо судді, народного засідателя чи присяжного (ст. 377 КК). Наявна ситуація суттєво зменшує можливості кримінально-правової оцінки аналізованої протиправної поведінки та характеризується невиправданою вибірковістю, бо, наприклад, інформація про злочинні епізоди втручання у діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби (ст. 343 КК): кримінально-правова характеристика суб'єктного складу, призначене покарання чи звільнення від нього та інші моменти, – включені до судової статистики.

Водночас, здійснивши аналіз та співставивши дані кримінальної статистики (матеріалів Офісу Генерального прокурора і звітності щодо стану здійснення правосуддя) та інформації Вищої ради правосуддя (2021 р.), констатуємо суттєві відмінності у показниках облікованих органами кримінальної юстиції і суду та реєстром Вищої ради правосуддя випадків протиправного впливу в діяльність судових органів [14, с. 19–22]. Вказана диспропорція підтверджується й іншими дослідниками, сягаючи, за їх оцінками, 150 % [18, с. 127].

Виконання узятих на себе Україною міжнародно-правових зобов'язань. Поява норми ст. 376 КК свідчить про виконання Україною узятих на себе міжнародно-правових зобов'язань у закріпленні гарантій незалежності судових органів, суть яких зводиться до права на справедливий суд, який не може вважатися таким без дотримання вимог щодо незалежності та безсторонності. Серед останніх варто виділити міжнародно-правові стандарти універсального характеру (Загальна декларація прав людини 1948 р., Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1959 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. та ін.); галузевого (Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя 1983 р., Основні принципи незалежності судових органів 1985 р., Європейська Хартія про статус суддів 1998 р. та ін.); стандарти, втілені у практиці міжнародних юрисдикційних органів, а також прийняті на себе Україною зобов'язання у частині охорони незалежності правосуддя за допомогою кримінально-правових засобів впливу (Конвенція ООН проти транснаціональної злочинності 2000 р., Конвенція ООН проти корупції 2003 р.).

Водночас наявна практика ЄСПЛ вказує на непоодинокі випадки порушення Україною стандартів діяльності безстороннього та незалежного суду (справи: «Бантиш та інші проти України», заява № 13063/18, рішення від 06.10.2022; «Глушенко та Пустовий проти України», заяви № 68073/17 та 72743/17, рішення від 02.03.2023; «Денісов проти України», заява № 76639/11, рішення від 25.09.2018; «Михайлова проти України», заява № 10644/08, рішення від 06.03.2018; «Олександр Волков проти України», заява № 21722/11, рішення від 09.01.2013; «Фельдман проти України», заяви №76556/01 та 38779/04, рішення від 08.04.2010) [12].

Наявність матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони. Відповідно до п. 5 ст. 13 Закону України «Про Національну поліцію» загальна чисельність поліції, що утримується за рахунок коштів Державного бюджету України, до 01.01.2018 не може перевищувати 140 тисяч осіб. Штатна чисельність поліцейських, які утримуються за рахунок Державного бюджету, на 01.01.2022 р. становила 119 тисяч осіб [17]. Станом на 2020 р. в Україні нараховувалося понад 14 тис. слідчих, навантаження на яких, за словами начальника Головного слідчого управління М. Цуцкірідзе, порівняно з працівниками інших підрозділів та слідчими інших правоохоронних органів, є, без перебільшення, надмірним [16, с. 4].

І. Медичким виконано аналіз бюджетних асигнувань на забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції та суду упродовж 2015–2019 рр., відзначено динаміку їх росту. Зокрема, видатки на забезпечення діяльності Національної поліції збільшилися з 14 672 007,1 тис. грн у 2015 р. до 28 771 369,0 тис. грн у 2019 р. [8, с. 242–243]. Зважаючи на збільшення розміру бюджетних асигнувань та беручи до уваги загальну позитивну оцінку діяльності слідчих підрозділів, за результатами моніторингу щорічної звітності Національної поліції України про результати роботи, робимо висновок щодо наявності в держави матеріальних ресурсів для реалізації кримінально-правової заборони втручання в діяльність судових органів.

Рівень суспільної правосвідомості. Серед науковців обстоюється теза, що визнання діянь злочинними неможливе без врахування соціально-психологічних та історичних чинників, оскільки без відповідності цих процесів рівню розвитку суспільної свідомості й вимогам громадської думки норми кримінального закону не діятимуть або, діючи тільки завдяки державному примусу, не виконуватимуть свої функції. Для того щоб норми кримінального закону могли реально впливати на поведінку людей, вони повинні бути соціально-психологічно й традиційно-історично обґрунтовані.

Дані численних соціологічних опитувань щодо довіри громадян України до здійснення правосуддя у державі вказують, що переважна більшість респондентів надає негативну оцінку діяльності судової влади, яка супроводжується ухваленням замовних рішень, підвищенням рівнем корупційності, системними проявами втручання й тиску на суддів. Очевидно, що населення держави, спостерігаючи вказану ситуацію й будучи очевидцями відсутності упродовж проведення численних етапів судової реформи її позитивних наслідків, адресує до органів державної влади вимогу вжиття дієвих заходів впливу, у тому числі й найбільш суворих – кримінально-правових.

Висновки. З метою мінімізації ризиків протиправного впливу на діяльність судових органів, зважаючи на викликану ними загрозу належному функціонуванню владних і соціальних інституцій в країні, розвою демократичних принципів існування, дотриманню законних прав та інтересів людини і громадянина; зважаючи на об'єктивність даних про поширеність і динаміку такої практики, вважаємо, що саме кримінально-правові заходи реагування до винуватих суб'єктів є найбільш дієвими та ефективними, будучи об'єктивно необхідними до появи та подальшого збереження і розвитку. Аналіз підстав криміналізації та подальшого збереження відповідальності за втручання в діяльність судових органів дав змогу зробити висновок як про їх дотримання законодавцем під час ухвалення Кримінального кодексу у 2001 р., так і про актуальність у контексті сучасної державної політики у сфері протидії злочинності.

Список використаних джерел

1. Балобанова Д. О. Динаміка кримінального права: доктринальні положення : монографія. Одеса : Фенікс, 2020. 358 с.
2. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018 (дата звернення: 08.05.2023).
3. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2019 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2019 (дата звернення: 08.05.2023).
4. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2020 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2020 (дата звернення: 08.05.2023).
5. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2021 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvitnist_21 (дата звернення: 08.05.2023).
6. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2022 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2022 (дата звернення: 08.05.2023).
7. Смалюк Р., Руда Т. Матриця українського правосуддя: оцінка української системи правосуддя за методикою EU JUSTICE SCOREBOARD 2022. Київ : Центр політико-правових реформ, 2022. 68 с. URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Matrix_2022_ukr.pdf (дата звернення: 08.05.2023).

звернення: 08.05.2023).

8. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і прикладні аспекти : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2020. 314 с.

9. Пашченко О. О. Обставини, що визначають соціальну обумовленість охоронних кримінально-правових норм (законів про кримінальну відповідальність). *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., (м. Харків, 10-11 жовт. 2013 р.)* ; редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2013. С. 210–213.

10. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки : Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>. (дата звернення: 10.08.2023).

11. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування (2020–2022 рр.). Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravororushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>. (дата звернення: 02.05.2023)

12. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>. (дата звернення: 09.08.2023).

13. Баулін Ю. В., Буроменський М. В., Голіна В. В. Сучасна кримінально-правова система в Україні: реалії та перспективи : монографія / заг. ред. акад. НАПрН України Ю. В. Бауліна. Київ: ВАІТЕ, 2015. 688 с.

14. Узагальнення практики розгляду Вищою радою правосуддя повідомлень суддів про втручання в їхню діяльність як суддів щодо здійснення правосуддя та інших рішень Вищої ради правосуддя щодо вжиття заходів забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя у 2021 році. URL: <https://hcj.gov.ua/page/uzagalnennya>. (дата звернення: 20.04.2023).

15. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. Київ : Атіка, 2005. 332 с.

16. Цуцкідзе М. Слідчий – основна рушійна сила кримінального впровадження. *Юридичний вісник України*. 2020. № 30. С. 4–5.

17. Штатна чисельність. *Офіційний вебпортал Національної поліції України*. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/shtatna-chiselnist>. (дата звернення: 09.08.2023).

18. Яковлева В. С. Втручання в діяльність судових органів в Україні: оцінка сучасного стану. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2020. № 40. С. 126–131.

Надійшла до редакції 17.08.2023

References

1. Balobanova, D. O. (2020) *Dynamika kryminalnoho prava: doktrynalni polozhennia [Dynamics of criminal law: doctrinal provisions] : monohrafiia*. Odesa : Feniks, 358 p. [in Ukr.].

2. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2018 rik [Report of the courts of first instance on consideration of criminal proceedings for 2018]. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018 (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

3. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2019 rik [Report of the courts of first instance on consideration of materials of criminal proceedings for 2019]. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2019 (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

4. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2020 rik [Report of the courts of first instance on consideration of criminal proceedings for 2020]. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2020 (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

5. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2021 rik [Report of the courts of first instance on consideration of criminal proceedings for 2021]. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvitnist_21 (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

6. Zvit sudiv pershoi instantsii pro rozghliad materialiv kryminalnoho provadzhennia za 2022 rik [Report of the courts of the first instance on consideration of criminal proceedings for 2022]. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/zvit_dsau_2022. (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

7. Smaliuk, R., Ruda, T. (2022) *Matrytsia ukrainskoho pravosuiddia: otsinka ukrainskoi systemy pravosuiddia za metodykoiu EU JUSTICE SCOREBOARD 2022 [Matrix of Ukrainian justice: evaluation of the Ukrainian justice system according to the EU JUSTICE SCOREBOARD 2022 methodology]*. Kyiv : Tsentр polityko-pravovykh reform, 68 p. URL: https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Matrix_2022_ukr.pdf (access date: 08.05.2023). [in Ukr.].

8. Medytskyi, I. B. (2020) *Naslidky zlochynnosti v Ukraini: teoretychni i prykladni aspekty [Consequences of crime in Ukraine: theoretical and applied aspects] : monohrafiia*. Ivano-Frankivsk : Suprun V. P., 314 p. [in Ukr.].

9. Pashchenko, O. O. (2013) *Obstavyyny, shcho vyznachaiut sotsialnu obumovlenist okhoronnykh kryminalno-pravovykh norm (zakoniv pro kryminalnu vidpovidalnist)*. Aktualni problemy kryminalnoi vidpovidalnosti [Circumstances determining the social conditioning of protective criminal law norms (laws on criminal responsibility). Actual problems of criminal liability] : materialy Mizhnarodnoi

naukovo-prakt. konf., 10-11 zhovt. 2013 r. / redkol.: V. Ya. Tatsii (holov. red.), V. I. Borysov (zast. holov. red.) ta in. Kharkiv : Pravo, pp. 210–213. [in Ukr.].

10. Pro Stratehiu rozvytku systemy pravosuddia ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021–2023 roky [About the Strategy for the Development of the Justice System and Constitutional Judiciary for 2021–2023] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11.06.2021 № 231/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>. (access date: 10.08.2023). [in Ukr.].

11. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia (2020–2022 rr.) [On registered criminal offenses and the results of their pretrial investigation (2020–2022)]. Ofis Generalnoho prokurora. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareiestrovani-kryminalni-pravoporushennia-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannia-2> (access date: 02.05.2023). [in Ukr.].

12. Rishennia shchodo Ukrainy, vyneseni Yevropeiskym sudom z prav liudyny [Decisions regarding Ukraine issued by the European Court of Human Rights]. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini> (access date: 09.08.2023). [in Ukr.].

13. Baulin, Yu. V., Buromenskyi, M. V., Holina, V. V. (2015) Suchasna kryminalno-pravova systema v Ukraini: realii ta perspektyvy [Modern criminal legal system in Ukraine: realities and prospects] : monohrafiia / zah. red. akad. NAPrN Ukrainy Yu. V. Baulina. Kyiv: VAITE, 688 p. [in Ukr.].

14. Uzahalnennia praktyky rozghliadu Vyshchoiu radoiu pravosuddia povidomlen suddiv pro vtruchannia v yikhniu diialnist yak suddiv shchodo zdiisnennia pravosuddia ta inshykh rishen Vyshchoi rady pravosuddia shchodo vzhytta zakhodiv zabezpechennia nezalezhnosti suddiv ta avtorytetu pravosuddia u 2021 rotsi [Generalization of the practice of consideration by the High Council of Justice of judges' notifications about interference in their activities as judges regarding the administration of justice and other decisions of the High Council of Justice regarding taking measures to ensure the independence of judges and the authority of justice in 2021]. URL: <https://hcj.gov.ua/page/uzagalnennya> (access date: 20.04.2023). [in Ukr.].

15. Fris, P. L. (2005) Kryminalno-pravova polityka Ukrainskoi derzhavy: teoretychni, istorychni ta pravovi problemy [Criminal law policy of the Ukrainian state: theoretical, historical and legal problems]. Kyiv : Atika, 332 p. [in Ukr.].

16. Tsutskiridze, M. (2020) Slidchy – osnovna rushiina syla kryminalnoho vprovadzhennia [The investigator is the main driving force of criminal investigation]. *Yurydychnyi visnyk Ukrainy*. № 30, pp. 4–5. [in Ukr.].

17. Shtatna chyselnist [Staff size]. *Ofitsiinyi vebportal Natsionalnoi politsii Ukrainy*. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/shtatna-chyselnist> (access date: 09.08.2023). [in Ukr.].

18. Iakovlieva, V. S. (2020) Vtruchannia v diialnist sudovykh orhaniv v Ukraini: otsinka suchasnoho stanu [Intervention in the activities of judicial bodies in Ukraine: assessment of the current state]. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. № 40, pp. 126–131. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vasyl Pulyk. Grounds for criminalization of behavior related to attempts to unlawfully correct the administration of justice (article 376 of the Criminal Code of Ukraine). The purpose of the study is to find out the grounds for criminalizing interference with the judiciary (Article 376 of the Criminal Code), as well as the relevance of their further preservation at the current stage of development of the crime prevention policy.

The social danger of interference in the judiciary is associated with a real threat to the further existence of Ukraine as a democratic, social and legal state with the rule of law. The analyzed unlawful behavior is characterized by its negative consequences both at the macro level (low image rating of Ukraine in the international arena, risks to investment attractiveness, opportunities for adoption and legalization of unlawful decisions by state and local authorities, officials, etc.) and at the individual level, which is expressed in distrust of the judiciary as a whole and, accordingly, the search for other, alternative means of resolving conflict situations. The author substantiates the thesis that the current practice of preventing and counteracting cases of interference with the administration of justice in Ukraine is at a level unacceptable to the fair expectations of the State and society. The emergence of Article 376 of the Criminal Code indicates that Ukraine has fulfilled its international legal obligations to guarantee the independence of the judiciary. At the same time, the case law of the European Court of Human Rights indicates that Ukraine has repeatedly violated the standards of an impartial and independent court. The author confirms the thesis that the State has material resources to introduce the analyzed criminal law prohibition. The criminalization and further preservation of liability for interference with the judiciary is in line with the public consciousness and the public's need for the independence of judges in the administration of justice.

Keywords: *criminalization, grounds for criminalization, criminal law prohibition, justice, interference with the judiciary, public danger, public legal consciousness.*